

Carreres universitàries

La infravaloració de les mateixes dones llasta el seu accés als graus tecnològics

Tot i que les xifres van millorant, continuen sent minoria en les disciplines STEM

JOSEP FITA
Barcelona

Fa anys que, per sort, la presència de la dona a la universitat s'ha normalitzat. Ara són més elles que ells en estudis de grau a Espanya. Tot i això, sembla que hi ha carreres que continuen estant vetades a les dones. Sobretot les que es relacionen amb les disciplines STEM (acrònim que inclou ciència, tecnologia, enginyeria i també matemàtiques).

Les xifres ho mostren. En l'àmbit de l'educació, elles hi tenen molta presència (un 77,9% davant un 22,1% ells), segons dades del Ministeri d'Universitats. També guanyen per golejada en el camp de la salut i serveis socials (71,8%) i en ciències socials, periodisme i documentació

Tenen molta presència en disciplines com l'educació o la salut i els serveis socials

(62,5%). Però, d'altra banda, queden molt endarrerides en enginyeria, indústria i construcció (29,1%) i informàtica (13,4%). La pregunta és: per què?

Pels experts, hi ha diverses raons que expliquen aquesta realitat. Una, la infravaloració pròpia. "No només crec que les dones infravaloren la seva capacitat per estudiar disciplines STEM i dedicar-s'hi professionalment, sinó també que ho hem evidenciat a través d'estudis longitudinals", explica Milagros Sáinz, del grup d'investigació GenTIC, de l'In-

ternet Interdisciplinary Institute (IN3) de la UOC.

Esgrimeix que "hi ha una tendència que les noies, i això que en molts casos tenen més bones notes que els nois en aquestes matèries, infravalorin la seva competència en aquestes disciplines perquè socialment són àmbits per als quals es necessita tenir una capacitat intel·lectual molt alta, que s'associa amb el sexe masculí".

Defensa que es tracta d'un "biaix que no és cert", que afecta moltes noies, i també molts nois: "No tots han de tenir necessàriament aquestes capacitats en aquests àmbits".

Un altre hàndicap per a elles és la falta de referents femenins. Sobretot, "que siguin significatius per a les noies". Sáinz explica que, efectivament, en molts programes d'incentivament s'hi inclouen

"Són àmbits per als quals es necessita una capacitat intel·lectual alta, que s'associa amb el sexe masculí"

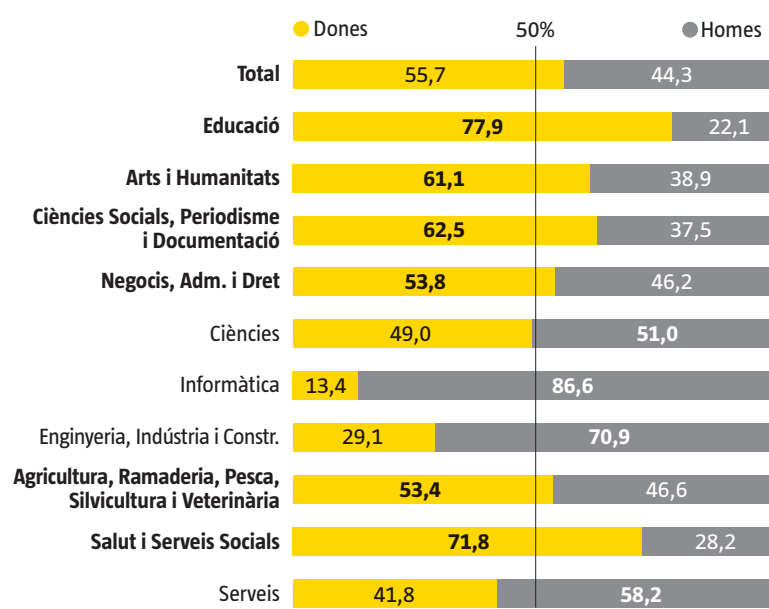
dones referents, però lamenta que la majoria de les vegades "les joves no s'hi poden identificar". "Es mostren dones molt inabastables, extraordinàries", assegura.

Explica que falten exemples, i n'hi ha, de dones amb èxit que procedien d'un poble petit, que no tenien un capital social ni cultural com el que es pot trobar en una gran ciutat, i malgrat això han pogut arribar a ser investigadores i tenir una bona trajectòria.

Entén que "els nois també necessiten referents femenins" i que aquests referents no no-

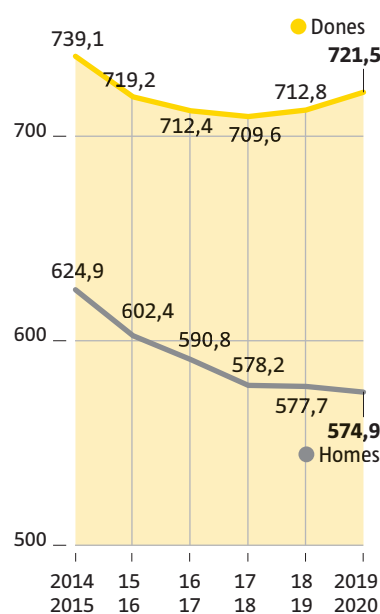
Alumnes matriculats en estudis de grau

Percentatge segons sexe i àmbit d'estudis, en el curs 2019-2020

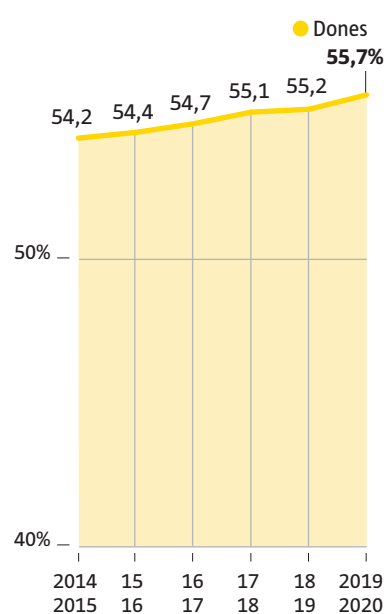

Alumnes matriculats en estudis de grau i 1r i 2n cicle

Milers d'alumnes per sexe

Percentatge de dones

FONT: Ministeri d'Universitats

LA VANGUARDIA

més es mostrin "en l'àmbit de la infermeria o l'educació". "Això és terriblement dolent per a tothom, perquè reforça les creences errònies i que es continuïn mantenint una sèrie d'estereotips i biaixos al voltant d'on han de ser presents les dones i on no".

Per Sáinz, un escenari així "no afavoreix gens que s'avanci cap a una igualtat d'oportunitats". "Cal tenir la concepció que les dones poden servir de referents als joves: a les noies, per descomptat, però també als nois", afirma.

La conciliació és una altra trava, encara que Sáinz creu que es fa una mica de trampa amb aquest concepte.

Defensa que a les dones se les penalitza molt més quan intenten conciliar per promocionar-se dins de l'empresa i pujar en l'escalafó que quan ho fan en àmbits de la salut i les cures.

"Passar hores tenint cura d'altres persones és congruent amb el rol de gènere femení, però promocionar-te, arribar més amunt en l'escalafó professional o voler guanyar més diners és més d'homes. Té molt a veure amb aquests rols".

Les universitats volen corregir aquesta menor presència femenina a les STEM. Per això, intenten incidir en la base. "Ja no hi ets a temps quan tenen 18 anys. Ni tan sols a batxillerat", esgrimeix Xavier Roca, director de l'Escola Superior d'Enginyeries Industrial, Aeroespacial i Audiovisual de Terrassa (Eseiaat) de la UPC. "Nosaltres fem una política activa de STEM en instituts i escoles a 5è i 6è d'educació primària i els ensenyem referents femenins perquè les alumnes vegin que no fa falta que siguin les millors del món per poder fer-ho", conclou.●

Ni metges ni bombers ni futbolistes: ara els joves volen ser 'influencers'

CELESTE LÓPEZ
Madrid

Quina és la professió desitjada dels joves? No, no és ser metge, policia, periodista, bomber o futbolista. El món digital ha desplaçat tot això, i ara el que

volien és ser *influencers*, és a dir, creadors de continguts a internet. Així ho indiquen un terç dels joves d'entre 15 i 29 anys, segons la investigació *Consumir, crear, jugar. Panoràmica del lleure digital de la joventut*, elaborada pel Centre Reina Sofia sobre Adolescència i Joven-

tut de la Fundació FAD Joventut, a través d'una enquesta en línia a 1.200 joves.

I segons les hores que passen amb la mirada posada en un dispositiu, és ben cert que s'esforcen a aconseguir aquest objectiu: inverteixen 6,95 hores de mitjana en activitats de lleure

vinculades amb les tecnologies digitals. Gairebé el mateix temps que destinen a dormir!

Escollar podcasts; mirar sèries i pel·lícules a demanda; jugar a videojocs en línia en grup; mirar vídeos d'*influencers*; escoltar música en streaming, entre d'altres. Cada vegada són més les activitats de lleure digital que fan els joves espanyols, cosa que consolida la idea que viuen immersos en un ecosistema tecnològic múltiple i diversificat que els ofereix opcions diverses

i molt variades, segons indica aquest treball. En aquest ecosistema, els *influencers* han esdevingut veritables estrelles a què cada vegada més joves es volen semblar. Així, tenen la idea de dedicar-se a la creació de continguts com una sortida laboral. Un de cada tres joves espanyols de 15 a 29 anys afirma que li agradaria dedicar-s'hi, i un de cada deu declara que a hores d'ara intenta aconseguir-ho.

I ho poden fer perquè disposen dels mitjans necessaris. De

D'esquerra a dreta, la Clàudia, l'Alba, la Carola, l'Adriana i la Teresa, que estan acabant el primer any del màster en Enginyeria Aeronàutica

MANÉ ESPINOSA

JOSEP FITA Barcelona

Ja s'han graduat en Enginyeria en Tecnologies Aeroespacials, una carrera de majoria masculina, i ara cursen el màster

Noies i enginyeres: “Cal trencar estereotips”

La Clàudia, l'Alba, la Carola, l'Adriana i la Teresa cursen el primer any de màster. Fins aquí, cap novetat: moltes noies estan en la mateixa situació. El que crida l'atenció és que totes cinc són graduades en Enginyeria en Tecnologies Aeroespacials i estan a punt d'acabar, els queda poc més d'un any, el màster en Enginyeria Aeronàutica. I per què crida l'atenció? Perquè la presència de dones en aquestes carreres sol ser bastant testimonial.

En el seu cas, només eren 6 de 60 alumnes quan van començar el primer curs (un 10%). “Recordo quan vaig arribar el primer dia a la facultat”, diu Adriana Vescovi (22 anys). “Vaig veure una noia, era l'Alba, i me n'hi vaig anar ràpidament per presentar-me. Gairebé tots els alumnes eren nois”.

De tota manera, això de ser mi-

norja ja els era familiar. “Al batxillerat tecnològic ja passava”, explica Alba Molina (23). La resta assenteix. “En el meu cas, érem 3 noies de 20 alumnes”, diu l'Adriana. “En el meu, 5 de 30”, afegeix Carola Rovira (22).

L'edifici on han cursat la carrera, i fan el màster, ja dona pistes que no esperava acollir dones. Ara és la seu de l'Escola Superior d'Enginyeries Industrial, Aeroespacial i Audiovisual de Terrassa (Eseiaat) de la UPC, però al principi, a la dècada dels seixanta, era l'Escola Industrial. En aquella

època no hi havia lavabos per a noies. Més tard es van haver de construir, i per raons tècniques es van fer per a homes i dones en plantes alternes (a la planta baixa n'hi ha només un per a homes; a la primera, un per a les dones...).

Sembla, tot i això, que en les promocions posteriors a la seva hi ha més presència femenina. “A l'última n'hi van entrar unes vint, que són moltes”, esgrimeix Teresa Peña (22). Aquesta dada la confirma Xavier Roca, director de l'Eseiaat. Al centre, explica, impartim deu graus i deu màsters, i

de mitjana tenen un 30% de dones. I al grau de la Teresa i companyia, assegura que la xifra mitjana els últims cinc o sis anys ascendeix fins a un 35%. “Que en aquest grau la dada sigui superior a la mitjana s'explica perquè la nota d'accés és molt alta [12,3 quan elles van entrar], i les noies acostumen a tenir més bones qualificacions”, exposa Roca. “A Enginyeria Industrial, que seria un grau germà, la xifra baixa fins a un 28%, perquè la nota de tall és més baixa”, afegeix. Totes cinc comparteixen l'opinió de la falta de

referents femenins per poder-s'hi identificar. “Et desmotiva una mica, perquè penses: ‘No arribaré a ser cap de l'ESA’”, lamenta la Carola. “Entens que totes les enginyeres són així i que tu no hi arribaràs, encara que nosaltres hem aconseguit acabar la carrera, i som molt normals”, argüeix.

Aquests referents femenins tampoc els troben entre el professorat: sí durant els primers anys, quan les assignatures són més troncales, però no a les específiques dels últims cursos. “Les ma-

Denuncien que falten referents femenins en aquests graus en els quals elles es puguin sentir identificades

tèries més específiques solen estar impartides per professors més grans”, apunta Roca. “I, esclar, d'aquestes edats hi ha poques dones perquè tenien molt poca presència en aquest tipus de carreres fa molts anys”. Defensa que en els perfils més joves de mestres ja hi ha paritat a la UPC.

Totes cinc expliquen que no les ha afectat gens ni mica durant la carrera ser minoria, i que els seus companys sempre les han tractat “molt bé”. Admeten, tot i això, que, a títol personal, sí que han tingut de vegades un cert complex d'inferioritat. “Als grups de treball que no escollies tu, on acostumava a ser l'única noia, canviava el meu registre. Anava amb més precaució a l'hora d'emetre els meus comentaris”, diu la Carola. “Quan estic envoltada de gent que considero que potser és superior a mi, perquè a classe hi ha persones impressionants, em cohibeix. Potser tinc un complex d'inferioritat”, afegeix l'Adriana. “A mi també em passa”, admet Clàudia Chaler (23). Puntualitza, de totes maneres, que quan treballa amb un alumne que coneix no té cap problema a exposar la seva opinió. “És important trencar l'estereotip de l'enginyer home”, apunta la Carola. Les empreses ja ho han fet, assegura Roca. “Les grans companyies ens demanen noies. Busquen cada vegada més la paritat i la igualtat en els perfils tecnològics”, afirma. ●

fet, més d'un 70% dels joves d'entre 15 i 29 anys tenen almenys quatre dispositius diferents a través dels quals consumeixen lleure digital: smartphone, portàtil, smart TV, videoconsola o tauleta, entre d'altres. Els fan servir amb finalitats lúdiques diàriament una immensa majoria (79,9%). Han integrat la tecnologia a la quotidianitat no només per comunicar-se o informar-se –els usos més estesos–, sinó també per divertir-se, tot sols i en grup.

El lleure juvenil digital suposa un camp en constant moviment i evolució que no està exempt d'alguns riscos i problemes que s'han d'observar i mo-

Un dels principals riscos d'aquest lleure digital és l'excessiva sexualització de els continguts

nitorar, assenyala l'estudi. Un dels primers riscos observats és la desigualtat, ja que entre els enquestats amb posicions socioeconòmiques més desfavorables hi ha menys joves que gaudeixin de lleure digital diàriament: un 62,3% en joves amb manca material greu davant un 89% que no tenen mancances materials.

També es detecta un alt desconeixement sobre la despesa en subscripcions a continguts de pagament, donacions i mi-

crotransaccions, sobretot entre els grups juvenils més vulnerables. Des de l'òptica psicossocial, s'esmenten algunes experiències d'assetjament, fustigació i vulneració de la intimitat, tant en pràctiques de creació de continguts com en videojocs en línia.

Pel que fa als continguts, els joves esmenten com a principals riscos d'aquest lleure digital l'excessiva sexualització: un de cada tres pensa que estan molt sexualitzats, i un de cada

cinc ha penjat (o s'ha plantejat de penjar) contingut eròtic o sexual a la xarxa per aconseguir seguidors o beneficis econòmics.

Tanmateix, assenyalen una certa pèrdua d'intimitat. Les dones troben que estan més exposades a la xarxa i tendeixen a evitar penjar continguts en línia per protegir la seva privacitat o contra l'assetjament. Són elles les que en bona part han bloquejat altres usuaris per haver rebut aquesta mena d'agressió. ●